

Prebivalstvo sveta in Jugoslavija

PORAST PREBIVALSTVA. POROKE, ROJSTVA IN SMRTI PRI NAS IN DRUGOD.

»Jugoslavanski Loyd« je izdal zanimivo in poučno knjigo »Jugoslavanska privreda«, ki prinaša razne zanimive statistične tabele o gibanju prebivalstva na vsem svetu. Tako posnemamo iz neke statistike, da živi na vsem svetu 2 milijardi 23 milijonov 966.968 ljudi. Od teh odpade na Evropo 380.584.884 brez evropske Rusije, na evropsko in azijsko Rusijo 163.166.100, na Združeno in Centralno Ameriko 168.706.450, Južno Ameriko 84.536.119, na Azijo eno milijardo 72.446.604, na Afriko 144.652.969 in na Oceanijo 9.873.842.

Prav tako zanimivi so tudi podatki o naseljenosti. Gostota prebivalstva vsega sveta znaša 15,2 na kvadratni km. Od leta 1927 pa do leta 1931 je število prebivalstva naraslo za 218.012.223, gostota pa se je v tem času zvišala od 14,6 na 15,2 na kvadratni km. Če pomislimo, da meri površina zemlje 133.268.873 km², in če upoštevamo gostoto in vse druge pojave človeštva, potem se nam ni treba bati tako kmalu konca sveta.

Nas pa predvsem zanimajo podatki naše države. Na dan zedinjenja 1. decembra 1918 je Jugoslavija imela približno 11.607.000 prebivalcev. Pri prvem uradnem ljudskem štetju leta 1921 so našli že 11.984.911, pri drugem leta 1931. pa že 13.930.918 prebivalcev. Največji prirastek prebivalcev v prvem desetletju je znašal v naši državi 16,24%. Zanimivo je, če primerjamo prirastek prebivalstva v naši državi s prirastkom drugih držav. Pri tem opazimo, da je znašal v prvih desetih letih prirastek v Rusiji 25%, v Romuniji 15,6%, v Bolgariji 14,8%, v Nemčiji 10,9%, v Italiji 10%, v Češkoslovaški 7,2%, v Angliji 3,5%, v Franciji pa samo 1,2%. S tega je razvidno, da je v naravnem prirastku prebivalcev naša država takoj za veliko Rusijo, to je na drugem mestu. Po naših banovinah izkazuje največji prirastek drinska, in sicer 25,09%, najmanjšega pa dravska banovina s 7,97%.

Naša država ima skupno 86 avtonomnih mest: dravska banovina 4, savska 20, vrbaška 5, primorska 8, drinska 9, zetska 10, dunavska 15, moravska 5, vardarska pa 8. Od celokupnega prebivalstva odpada na naša mesta 1.939.235 prebivalcev ali 13,90%. Zanimiva je tudi tabela o porastu naših mest. V zadnjih desetih letih je najbolj napredovala naša prestolnica, za njo Zagreb, dočim je Maribor porastel samo za 8,5%, Celje pa je nazadovale za 1,99%, starodavni Ptui pa kar za 4,31%.

Po narodnosti živi v naši državi

82,87% Jugoslovancev, 4,22% Nemcev, 3,9% Madžarov, 3,67% Arnavtov, 1,26% Turkov, 1,93% Rumunov, 0,11% Italijanov in 1,46% ostalih Slovanov. Po veri je v naši državi 46,67% pravoslavni, 39,29% rimokatoliki, 0,34% starokatoliki, 1,91% protestantov, 11,22% muslimanov, 0,54% izraelitov, 0,02% drugih veroizpovedi, brez konfesije pa je 0,01%.

Iz suhih števil je tudi razvidno, da se Jugoslavlani ne ženimo preveč radi in da ljubimo samski stan. V starostni dobi med 25. in 59. letom se v naši državi oženi 77% samcev, 12,19% vdovcev in 0,59% ločenih mož. Od celokupnega števila prebivalstva živi v naši državi jarem zakonske sreče le 39,4%, zlato prostost pa uživa 52,2%, dočim ostali odstotki žive na koruzi. Tudi nam števila povedo, da smo se še v dobrih letih veliko rajše ženili, kakor pa v zadnjih letih krize. Tako je na primer 1920. stopilo pred oltar 185.594 parov, leta 1930. pa samo še 130.315 parov.

V posameznih evropskih državah pa izgledajo zakoni v odstotkih takole: Rusija 10,6, Rumunija 9,2, Madžarska 8,7, Poljska 8,6, Nemčija 8, Anglija 7,8, Francija 7,6, Grčija 6,9, Italija pa 6,6 odstotka. Odstotki so mišljeni tu na vsakih 1000 prebivalcev. Če primerjamo veselje do zakonskega stanu v drugih državah, vidimo, da je naša država v tem le še na prvem mestu. Pri nas namreč odpade na vsakih 1000 prebivalcev 10,04%.

Število zakonov pa nima posebnega vpliva na število rojstev. Leta 1920. je zagledalo v naši državi luč sveta 427.936 otrok, leta 1925. leta 441.831, leta 1930 pa 494.763. V odstotkih izgledajo rojstva v naši državi na vsakih 1000 prebivalcev takole: 1920. l. 32,3%, leta 1925 31,3%, leta 1930 pa 29,5%, dočim je imela Rusija leta 1930 43,9%, Romunija 35%, Grčija 30,9%, Bolgarija 30,6%, Poljska 30,3%, Italija 24,7%, Madžarska 23,2%, Češkoslovaška 21,5%, Francija 17,4%, Nemčija 16%, Anglija pa 15,8%. Tudi glede rojstev je naša država med prvimi.

Na prvem mestu pa je tudi v umrljivosti. Leta 1920. je pokosila smrt v naši državi 250.090 oseb, leta 1925 239.428, leta 1930 pa 261.478 oseb. V umrljivosti je na prvem mestu Rusija, kjer znaša odstotek na vsakih 1000 prebivalcev 19,4%, v Romuniji 18,9%, na Madžarskem 16,5%, v Franciji 16,3%, v Grčiji 16,2%, v Bolgariji 14,8%, na Poljskem 15,5%, v Italiji 14,6%, na Češkoslovaškem 14,3%, v Angliji 12,3%, v Nemčiji pa 11,2%.

Sokolske vesti

Letno zborovanje Sokola I

Preteklo soboto je imel svoj redni občinski zbor Sokol I. Ves potek zborja je bila lepa in jasna slika dela sokolskih idealistov, ki orijejo težko jedino v V. okraju in se ne strajajo težko, ki se jim stavijo večkrat na pot. Občinski zbor je otvoril in vodil br. podstarosta Jože Mohorko. V svojem izčrpnem poročilu je orisal vse uspehe in neuspehe društvenega dela. V splošnem pa je bilanca celokupnega dela zadovoljiva, še bolj pa bi bila, če bi društvo pri vseh merodajnih činiteljih našlo eno oporo, ki jo po svojem pomembnem delu tudi zasluži. Poročila ostalih funkcionarjev so bila podana obširno. Iz vseh je bila razvidna velika ljubezen sokolskih delavcev do dela. Iz posameznih poročil posnemamo najvažnejše.

Blagajna izkazuje v preteklem letu 93.969 Din prometa. Izdatki in dohodki se krijejo. Fond za sokolski dom je narasel na 15.776 Din. Vrednost inventarja znaša 107.332 Din. Statistika prosvetnega dela izkazuje več uspešnih predavanj, gledaliških predstav, lutkovnih iger in veliko število nagovorov pred vrsto. Tudi knjižnica je poslovala zadovoljivo. Delo v telovadnici je bilo živahno, čemur sta bila dokaz uspeli letni nastop in vestno pripravljen akademija.

Po poročilih je vse navzoče v imenu župe pozdravil br. Janko Pirc, ki je poudaril, da je župa ponosna na Sokola I.

ki je po svojem poslovanju in delu med prvimi v župi.

Pri volitvah so bili izvoljeni: starosta br. Mohorko Jože, podstarosta br. Lukačič, načelnik br. Kert Joško, načelnica s. Kos Ivana, prosvetar br. dr. Cerkevnič, blagajnik br. Zotter Rajko, tajnik br. Mohorko Jože jun., gospodar br. Sosič Stane, novinar br. Bajt Drago, lutkovni odsek br. Pert Joško, dram. odsek br. Bajt Drago, nar. obr. odsek br. Mohorko Jože sen., soc. odsek br. Wagner, knjižničarka s. Golež Ana, referent za čete br. Sosič Stane. V ostali odbor so bili med drugimi izvoljeni tudi: pukovnik br. Popadič, polkovnik br. Putniković, nar. poslanec br. dr. Pivko, br. Pajtlar in dr.

Pri slučajnostih so se obravnavale smernice bodočega dela, ki bo v prihodnjem letu še intenzivnejše. Porok za to nam je dosedanje uspešno delo in pa vzorna složnost, ki je doma pri Sokolu I!

Iz Sokola Maribor I

V novem poslovnem letu je pričel Sokol Maribor I. še z intenzivnejšim delom. Za vse oddelke se je vpeljala redna telovadba, tako tudi za moški obrtni naraščaj. Razveseljivo je, da je prav imenovani oddelki jako številno obiskovan. Pa ne samo v telovadnici, tudi na odru se bodo udeleževali obrtni naraščajniki. V ta namen so si ustanovili samostojen dramski odsek.

Lutkovni oder uprizarja vsako nedeljo predstave, katerih povprečen obisk je 250 otrok.

Preteklo nedeljo pa je moška in ženska deca pod vodstvom br. Kerta uprizorila gledališko igr »Živa voda«. Igra je v vseh ozirih dobro uspela in so se mladi igralci postavili pred številno mladostno publiko. Posebno so se potrudili lepa kraljična Šembila, mnogo smeja pa je vzbujal poredni norček Rogo. Žeteli je le, da bi deca čisto uprizarjala slične igre, ker vzbujajo najživahnejši interes med sokolsko in tudi nesokolsko dečo.

V soboto, 3. febr. ob 20. uri pa uprizori dramski odsek izborni veseloigro »Drzni plavač«. Igra se uprizori v Mariboru prvič. V nedeljo 4. febr. ob 16. uri se bo igra ponovila pri najnižjih cenah. Kdor se hoče neprisljano zabavati, naj pride v kadeznico!

V marcu pa bo priredilo društvo mladinsko akademijo, na kateri bodo nastopili tudi obrtni naraščajniki s trodejan-ko »Kosovska drama«.

Občini zbor Pragerskega Sokola

Te dni je bil v sokolski dvorani na Pragerskem občini zbor tukajšnjega Sokolskega društva. Občini zbor, ki se ga je udeležilo častno število članstva, je vodil društveni starosta br. Šegula, ki je, preden je podal poročilo, prisrčno pozdravil vse navzoče članstvo, prav posebno pa župnega odposlanca brata Venutija. Iz starostinega poročila je razviden lep napredek društva, čeprav se je moralo društvo boriti z raznimi težkocami.

Po prečitani novoletne spomenice zveze so sledila poročila ostalih društvenih funkcionarjev. Tajnica Prinčeva je podala tajniško poročilo, iz katerega posnemamo, da šteje društvo 52 članov, 15 članic, 13 naraščajnikov, 5 naraščajnic, 31 dečkov in 35 deklic. Razveseljivo je bilo tudi poročilo prosvetarja Brenčiča. Društvo je imelo 29 raznih prireditev, je naročeno na 6 listov in ima svojo knjižnico. V preteklem letu se je društveni prosvetar udeležil tudi režiserskega in prosvetnega tečaja.

Vse društveno delovanje pa je bilo osredotočeno v tehničnem delu, kar nam priča skrbno sestavljeno poročilo društvenega načelnika brata Gerbica. Članstvo se je udeležilo vseh obveznih izletov in nastopov. Člani tekmovalci so se udeležili tudi župnih lahkoatletskih tekm v Mariboru, na katerih je brat Dolenc dosegel v teku na 1500 in 3000 m prvo mesto, brat Krepek pa 5. mesto v peterboju, sestra Veršičeva pa prvo v teku na 60 m.

Iz blagajniškega poročila, ki ga je podal blagajnik brat Barbič, je razvidno, da je imelo društvo lani 7000 Din izdatkov in da je vredno vse društveno premoženje okroglo 14.000 Din. Soglasno je bil sprejet predlog revizorjev, da se da odboru razrešnica. Nato so sledile volitve in je bil izvoljen za starosta ponovno brat Šegula, za podstarosta brat Majcen, za tajnico sestra Prinčeva, za prosvetarja brat Brenčič, za načelnika brat Gerbic, za podnačelnika brat Dolenc-Varl, za načelnico s. Gerbiceva, za podnačelnico s. Veršič-Prinčeva, za odbornike pa br. Barbič, Krepek, Kac in Verglez ter s. Velikognetova. Za revizorja brat Topolovec in sestra Tuškova, v častno razsodišče br. Gostič, Skok, Mulej in Pretner.

Po končanih volitvah je pozdravil občini zbor župni odposlanec brat Venuti, ki je v svojem nagovoru izrazil veselje nad uspešnim društvenim delovanjem ter mu želel v novem letu novih uspehov.

ČLANSTVU SOKOLA MATICE. Društveni blagajnik, ki posluje vsako sredo od 18. do 19. v društvenih prostorih v Narodnem domu, prosi vse članstvo, naj bi čimprej poravnalo letno članarino!

Tretje župne smuške tekme bodo 4. februarja t. l. v Slovenjgradcu, in sicer dopoldne v smuku in popoldne v slalomu. Na to prireditev opozarjamo vse sokolsko športno občinstvo in smučarje ter vabimo k obilni udeležbi. Tekme bodo na idealnih terenih v neposredni bližini Slovenjgradca, ki ima zelo ugodne železniške zveze. Brezplačna prenočišča

bodo na razpolago v Sokolskem domu in meščanski šoli v Slovenjgradcu za vse tekmovalce-Sokole. Za ceneno hrano je preskrbljeno v restavraciji Sokolskega doma ter v drugih renomiranih lokalih. Reflektanti naj se po prihodu v Slovenjgradec prijavijo v Sokolskem domu (Prehranjevalni odsek), kjer dobe po vplačilu nakaznice. Za tekmovalce bo zdravniški pregled v soboto od 16. ure dalje v dvorani Sokolskega doma v Slovenjgradcu. Opozarjamo, da ne bo smel nihče tekmovali, kdor ne bo v soboto 3. II. t. l. zdravniško pregledan. Prijave na štartu se ne bodo upoštevale. Odhod tekmovalcev na štart bo v nedeljo 4. tm. ob 5.30 zjutraj.

Ptuj

K uboju prevžitkarja Jožeta Petka. Lansko poletje je bil prevžitkar Jožef Petek v Derstelji z železnim kolom ubit. Ubijalka Marija Herič je bila aretirana in je zločin tudi priznala. Pred kratkim se je vršila pri okrožnem sodišču v Mariboru zadevna razprava in je bila Heričeva radi uboja obsojena na 4 leta ječe. Njen mož Jožef Herič je bil usodni dan, ko je bil izvršen uboj, baje odsoten od doma in je izvedel za uboj šele, ko se je vrnil. Govorice so se širile, da Marija Herič ni izvršila uboja iz lastnega nagiba in da mora biti nekdo sokrivec. Orožniki pri Sv. Urbanu, ki so vršili poizvedbe, so nabrali dovolj gradiva, da so v torek aretirali Jožeta Heriča in ga izročili sodišču v Ptui. Osumljen je, da je sokrivec uboja prevžitkarja Petka. Herič je nadalje osumljen, da je bil glavni tatinske tolpe, ki je ogrožala celo okoličino. Pričakuje se zaradi tega, da bo proces obnovljen.

Policijska kronika. V Ptui se je priključil 35letni brezposelni rudar Jožef Dolopst, pristojen v Topolščici, brez stalnega bivališča; beračil je od hiše do hiše v pijanem stanju in nadlegoval ljudi. V pisarni neke tukajšnje tvrdke je postal tako brutalen in nasilen, da so morali telefonično poklicati policijo. Ko mu je stražnik napovedal aretacijo, se je postavil v bran in ga napadel z vso silo. Spravili so ga z velikim trudom na stražnico. Nasilneža so izročili sodišču, kjer dobi zaslužno plačilo.

Okrajni odbor Narodne obrane v Ptui. Ju je imel 27. januarja t. l. svoj občini zbor v prostorih Narodnega doma. Zbor je bil prav dobro obiskan. Nastopili so razni govorniki, ki so tolmačili tendenco Narodne obrane. Kot izbornega in odkritega govornika smo zlasti občudovali g. Vojko iz Maribora, ki je žel za svoja izvajanja obilo priznanja. Pri volitvah je bil izvoljen po večini dosedanj odbor s predsednikom g. dr. Šalamunom na čelu.

Kino. V mestnem gledališču se uprizori v petek 2., v soboto 3. in v nedeljo 4. tm. vefilim »V znamenju križa«, iz dobe preganjanja kristjanov in vladanja cesarja Nerona (64 let po Kristusu). — Predstave: Za mladino (po znižanih cenah) se bodo sporočile šolam; za okoličane (po znižanih cenah) na Svečnico ob 11. uri in v nedeljo ob 11. in 15. uri; za meščane: Na svečnico ob 18.30 in 20.30, v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 18.30 in 20.30.

Z zemljo so barantali. V Bosni in Hercegovini so prišli na sled velikim zlorabam pri agrarni reformi. Vlada je odredila na ozemlju drinske banovine najstrožjo preiskavo. Več osumljenih organov agrarne reforme je bilo aretiranih in oddanih v zapore sodišča. Obenem so bili storjeni vsi potrebni koraki za kriticke škode, ki je bila povzročena državi in se je država vknjižila na posestva osumljenih.

Konferenca gospodarskih zbornic, ki je bila sklicana včeraj v Beograd z namenom, da razpravlja o reviziji obrtnega zakona, je bila preložena na ponedeljek 5. februarja. Konferenca bo predelala celoten obrtni zakon, prav posebej pa se bo bavila s seznamom trgovinskih strok, s trgovinskimi statistikami, organizacijo sodelovanja zbornic pri delu, ki je v zvezi s trgovinskimi pogajanjmi in končno še s predlogom o zavarovanju trgovcev.